

Kronika

Problemi kmetijske izobraževalne politike

Naloge so dvojne: šolske in pošolske.

Prve vrši predvsem ljudska šola, ki pa v bistvu ne ustreza zahtevam kmetijskega kolektiva. Namen vzgoje je enak pri vseh slojih; način in vsebina pa bi se morala ravnati po kulturnih, socialnih, gospodarskih, klimatičnih in geografskih prilikah. Dolenjski otrok bo v praktičnem življenju v marsičem deloval drugače kot savinjski, gorenjski, prleški, prekmurski ali pohorski. Vendar sta kljub ostrim razlikam način in vsebina pouka pri vseh bolj ali manj ista. Kako neki bi mogle spričo vseh teh razlik privedi iste zahteve, isti način in vsebina do pravilno ustrezajoče izobrazbe? Hkrati pa tudi, da za izobrazbo ni enotnega merila, ne dogmatičnih definicij. Prav zato so pomembne individualne razlike, ki so tem značilnejše, čim individualnejša je pot izobrazbe.

Ljudska šola se otrese človeka takrat, ko je vodstva najbolj potreben; približno v in po 14. letu doživlja svojo puberteto, išče vodstva, pa ga ne najde; malokdo ga razume, tudi časa nima sam zase in tako gre mimo sebe (— vse to velja seveda le splošno, ne pa tudi za posameznika). Svoje gospodarske strokovne izobrazbe si morda sploh ni pridobil, še manj pa poglobil. Tako raste, si ustvarja o vsem, česar ne vidi, medlo in površno sliko in namesto, da bi se razvil v dinamično, tvorno osebnost, ostari, postane okoren in prav tako konservativen kot so bili njegovi predniki. Zato je naš slovenski kmet tako zelo vezan; ne oblikuje si lastnega svetovnega nazora in zaostaja v gospodarski, socialni in prosvetni politiki. Šoli ni posebno naklonjen, ker se ne zaveda njene važnosti; prav tako sodi tudi o drugih kulturnih potrebah. Poglavitni vzrok tega negativnega razmerja je pomanjkanje miselne svobode; navajen je, da drugi mislijo zanj. In čeprav ga večkrat prikazujemo v najidealnejših podobah, je vendarle treba ugotoviti, da mu manjka kritičnosti in samostojnosti. Seveda se posamezniki povzpno višje; jasno pa je, da taka duševna struktura ne poraja velikih misli in ne rešuje velikih problemov. Diametralno nasproten mu je n. pr. danski kmet, katerega izobrazbena stopnja je izredno visoka in ki bi naj bil tudi našemu kmetu vzor. Vsaka uvidevna država je spoznala, da more svoje gospodarsko-kulturno stanje izboljšati zlasti z izboljšanjem kmetove izobrazbe. Šele izobražen kmet bo zmožel tisto, kar od njega pričakujemo.

V ta namen je potrebno poglobiti njegovo izobrazbo tako, da ne bo zaključena osnovna izobrazba pomenila konca, temveč se bo nadaljevala v strokovno razvojnem smislu. Te vrste izobraževanje pa je mogoče v več smereh.

a) Gospodarska oblika: kmetijski fant in deklé naše dobe rasteta pod drugačnimi pogoji kot njuni starši in so zato tudi njune naloge drugačne. Visoko racionalizirani gospodarski sistem ne dovoljuje primitivnega udejstvovanja in uporabe prejšnjih izvrševalnih sredstev, temveč zahteva od bodočega kmetijskega gospodarja, da se mu čim bolj približa. Način oranja in sejanja, povečanje produkcije, rafiniranost porabe s poznanjem vseh možnosti ter še nešteto drugih gospodarskih momentov nujno zahtevajo, da se mora sodobni kmet seznaniti z vsemi današnjimi gospodarskimi metodami in naučiti se praktično jih uporabljati. Tega mu ljudska šola ne more dati, pač pa bi ga morala glede na obstoječe razlike vsaj na to pripravljati. Tudi srednja šola ni kraj za doseganje teh smotrov, temveč posebni kmetijski nadaljevalni tečajji, ki bi naj bili organizirani morda po vzoru danske ljudske visoke šole; seveda bi se morali ravnati po krajevnih prilikah in bi morali

biti pristopni vsem, ne glede na gospodarski položaj. Te tečaje bi morali voditi specialno izobraženi strokovnjaki, ki bi skrbeli za to, da ne bi iz njihovih šol prihajali gospodarski teoretiki, temveč ljudje, ki so spoznali bistvo in značaj sodobnega gospodarstva, zlasti lastnega, ter se bodo z vso ljubeznijo oklenili dela za napredek domače gospodarske kulture. Gospodarska izobrazba našega kmeta je ena najvažnejših nalog slovenske kmetijske izobraževalne politike. Današnje stanje kaže, da dosedanji kmetijski nadaljevalni tečaji niso dosegli potrebnega uspeha in bi jih bilo treba preobraziti v prej omenjenem smislu, da bi res pripomogli ustvariti konkretne gospodarske temelje. —

b) Strokovna gospodarska izobrazba je pogoj, ki omogoča kmetškemu človeku razmerje do ostalih področij in polagoma končno občo izobrazbo. Pridružiti pa se ji mora tudi politična izobrazba; smisel za državo in narodno gospodarstvo si bo vzgojil s pravilno politično izobrazbo, ki tu sovpada z nacionalno. Kmet je državljan, to se pravi, zaveda se svoje državljske pripadnosti le takrat, kadar mora plačati davke ali kadar ga kličejo na volišče; tudi nacionalni problemi ga ne zanimajo, kajti zavoljo premajhne in enostranske izobrazbe ter pogrešene taktike vse od l. 1918. naprej nista ta pojma v njem zbudila interesa za potrebe države, za njegovo razmerje do države in nasprotno ter za kakršnakoli nacionalna vprašanja. Slovenski kmet bi pač moral razumeti smisel in potrebe slovenskih problemov. — Tako moremo tu poleg politične vključiti še nacionalno — državljsko vzgojo; prva je pogoj drugi, kajti le nacionalno čuteč človek bo mogel postati dober državljan, ne pa narobe! In našemu kmetu je treba pokazati pot, na kateri se ne bo izgubljal v malenkostnem in škodljivem strankarskem prerivanju, temveč bo toliko duševno zrel in preudaren, da bo sposoben kritične presoje vsega političnega dogajanja. Tako bo tudi kmet postal osebnost v svojem in občem smislu. Zato so potrebni resnični ljudski vzgojitelji, katerih smoter ne bo demagoško zaslepljevanje in lastna korist, temveč vsestranski napredek naroda.

c) Vendar ne zadošča le gospodarska, nacionalna, državljska in politična izobrazba. Ne moremo si zamisliti človeka, ki bi bil izobražen v tem smislu, ko pa obsega kultura tudi še znanost, umetnost, нравnost itd. Šele vsestransko kulturno izobražen človek se more razviti v osebnost.

2.) Čim uvidimo potrebo po človeku, ki se ne omejuje le na en sloj, temveč ovladuje vse družbene oblike in ki je hkrati kulturno izobražen, velja ta zahteva eo ipso tudi za kmetijski sloj. Ta zahteva ni morda zgolj logična, principierna, temveč je povsem stvarna; to smo spoznali že poprej.

a) Znanstvena izobrazba je važna predvsem v intelektualnih poklicih, kmet pa ni in noče biti intelektualec. Vendar mora biti tudi on znanstveno izobražen v najširšem smislu besede. Znanstvenega človeka označa predvsem sposobnost iskanja novih izsledkov in pravilno motrenje problemov. In nedvomno mora tudi kmet pravilno preučiti vsako vprašanje, ki se pojavlja v zvezi z njegovim delom.

b) Prav tako pa mora biti deležen v neki meri umetnostne vzgoje. V šoli se uči otrok risati, peti, čitati, pisati spise. Kaj je vendar smoter vsemu temu pouku? Gotovo ne to, da bi posameznik po svojem izstopu iz šole vse pozabil in izbrisal iz spomina; pravi namen tega je, — čeprav malone nihče ne pomisli na to in tega tudi ne izvaja! —, da učitelj sistematično navaja k receptivnemu udejstvovanju, to je k podoživljanju in uživanju, ter kolikor in kjer je mogoče, k tvorni sposobnosti. Ne mislim, da bi naj vsak kmetijski fant postal tvorec — koliko talentov se je izgubilo radi pomanjkljive izobrazbe in napačnega ravnanja! —, temveč, da bi vsaj do neke mere z razumevanjem spremljal pojave v umetniškem in znanstvenem dogajanju. —

c) Slednjič sta neobhodno potrebni še npravstveno-moralna ter socialna izobrazba in sicer v tem smislu, da je posameznik sposoben doumeti, priznati in izvrševati kolektivno moralo, t. j. vse tiste časovno in prostorno omejene norme, ki vladajo v tem ali onem obeležju; kolektivna morala zahteva predvsem, da se čuti posameznik za svoja dejanja odgovornega, da čuti soodgovornost skupnostnega udejstvovanja in da čuti potrebo po sodelovanju s člani kolektiva; temu se pridružuje še socialna stran, ki zahteva, da je posameznik glede svojih ukrepov in razmerja do družbenih članov socialno nastrojen. Teh dveh vrst izobrazbe, ali še boljše: usmerjenosti ne daje šola, kakršna je danes; tudi v najboljšem pogledu k temu lahko le pomaga. Predvsem ju oblikuje resnično življenje, pečat pa jima vtisnejo pravi vzgojitelji, ki smotrno uvajajo svoje gojence v skupno življenje.

To so poglavitne naloge kmetkega izobraževanja in obsegajo gospodarsko, politično, nacionalno, državljansko, znanstveno, umetniško, npravstveno-moralno ter socialno smer; v sintezi pomagajo vzgojiti kmetkega mladostnika in mladostnico v bodočo samostojno, svobodno in kritično odločujočo osebnost, ki se zaveda soodgovornosti, ki ima v sebi živ čut za skupnost, in ki je sposobna sprejemati, ustvarjati in posredovati kulturne dobrine.

B) Da se morejo te naloge uresničiti, pa morajo biti na razpolago tudi sredstva in poti. Katera so ta?

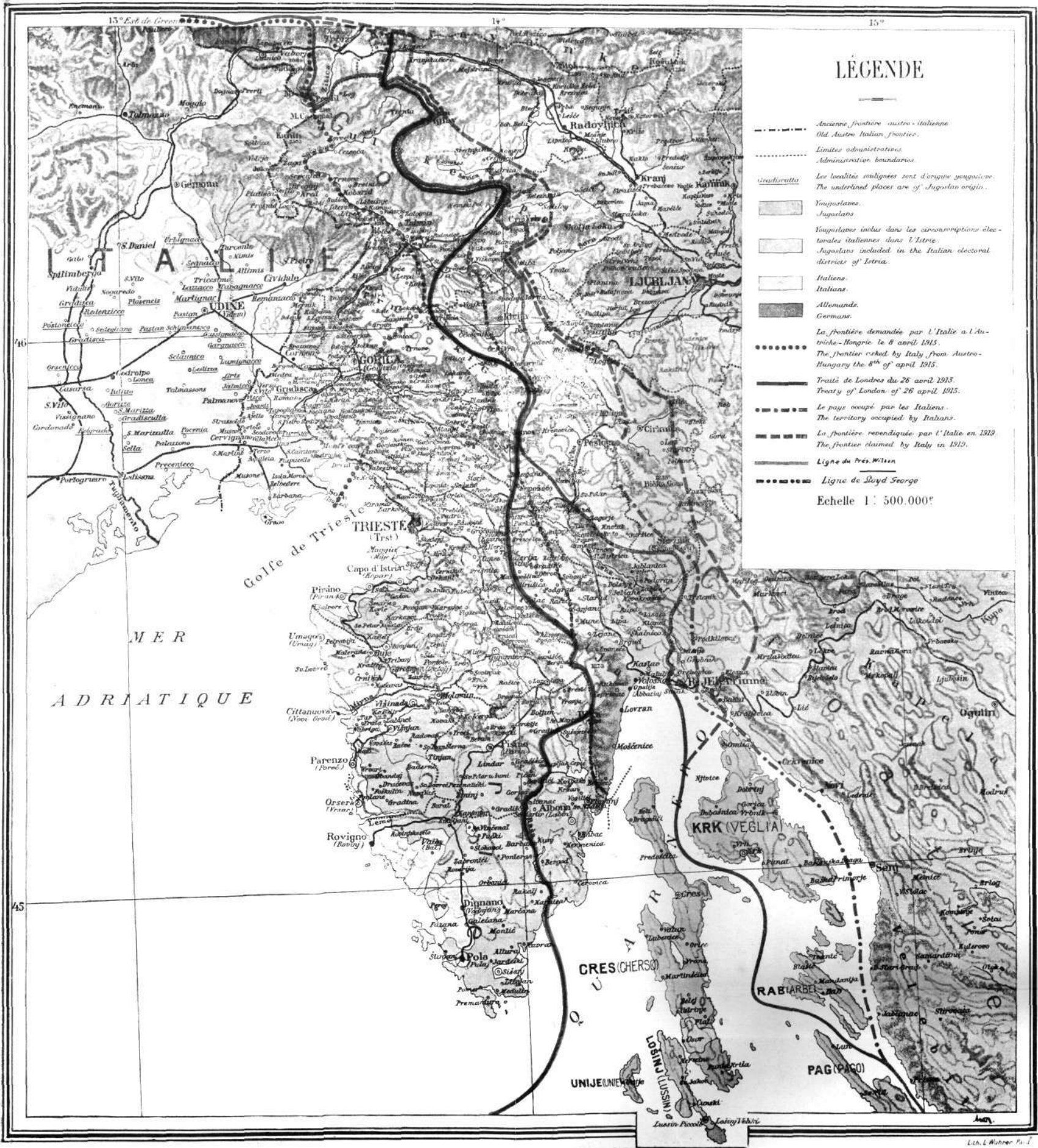
Že prej smo spoznali, da šole same ne zadoščajo, temveč le kažejo smer ter navajajo svojega gojenca k samostojnemu delovanju, v katerem se bo posameznik dokončno usmeril. Tako vsa praktična sredstva naravno dopolnjujejo, izpopolnjujejo in poglobljajo šolsko delo. Šol, ki bi kmetkemu posamezniku posredovale naraven prehod do splošne izobrazbe, pri nas nimamo. Ker je tip kmetkega nadaljevalnega šolstva, kakor smo ga poprej označili, šele vprašanje bodočnosti, moramo danes računati s tistimi sredstvi, ki vsaj za silo poskušajo pripomoči do strokovne in splošne izobrazbe.

Taka sredstva so predvsem knjižnice s potrebno strokovno in leposlovno literaturo; knjižnica naj bi bila podeželskemu človeku zakladnica, iz katere vedno znova črpa snov, s katero si bogati svojega duhá, se pogloblja in vrača v sodobnost. Prav tako so važna kulturna društva, ki naj odkrivajo svojemu članu globlja kulturno-politična vprašanja, ga v razgovorih razgibajo, kristalizirajo njegov nazor in izpopolnijo sposobnost izražanja; semkaj spadajo tudi pevska društva. Važna izobraževalna sredstva so tudi ekskurzije in praktično delo na vzornih gospodarstvih ali v ta namen ustanovljenih posebnih ustanovah.

C) Preostane še vprašanje možnosti in vodstva. Možnosti so, kakor je iz izvajanja itak razvidno, skrajno omejene in so potrebne nujnih reform. — Pravico do vodstva pa si lastita učitelj in duhovnik. Vsaka človeška skupina potrebuje vodnika; kjer ga ni, nastane masa brez smotrov in stvarnih temeljev, neodgovorna in nepreračunljiva. Za napredek pa je potrebna disciplinirana organizacija z določenimi nameni in jasnim načrtom, vendar taka, ki ne bo ovirala svobodnega razvoja, svobodne rasti. Zato je potrebna prava osebnost, ki je objektivno usmerjena ter ji gre zares le za napredek celote. Vseeno je, kdo vodi; važno je, da je osebnost, ki razume tiste, ki naj jih vodi, ki pojmi njihove težnje ter je sposoben, čim višje dvigniti zaupani mu sloj. Izbera takih voditeljev (ne v „führerskem“ smislu!) neomejena ter se ne sme ravnati po trenutnih razpoloženjih, kajti resničen vodnik bo objektivno vreden vedno in povsod.

Kmetka izobraževalna politika postaja vedno bolj važna; kmet in delavec sta rezervoarja zdravih sil; treba jima je pomagati na pravilno razvojno pot in ju izobražati do tiste stopnje, ki jima je za njun pomen v svetu potrebna. (Konec.)

Dragotin Cvetko.

LEGENDE

- Ancienne frontière austro-italienne
Old Austro-Italian frontier.
- Limites administratives
Administrative boundaries.
- Les localités soulignées sont d'origine yougoslave.
The underlined places are of Yugoslav origin.
- Yugoslaves
Yugoslavs
- Yugoslaves inclus dans les circonscriptions électorales italiennes dans l'Istrie.
Yugoslavs included in the Italian electoral districts of Istria.
- Italiens
Italians
- Allemands
Germans
- La frontière demandée par l'Italie à l'Austro-Hongrie le 8 avril 1915.
The frontier asked by Italy from Austro-Hungary the 8th of April 1915.
- Traité de Londres du 26 avril 1915.
Treaty of London of 26 April 1915.
- Le pays occupé par les Italiens.
The territory occupied by Italians.
- La frontière revendiquée par l'Italie en 1919.
The frontier claimed by Italy in 1919.
- Ligne du Président Wilson
- Ligne de Lloyd George

Echelle 1 : 500.000^e

Po originalni karti, natisnjeni v Parizu za našo delegacijo. Wilsonova meja in njen popravek po Lloyd Georgu.

Lith. & Mührer: Pa. 1.